

Constantin Eretescu

Vrăjitoarea familiei și alte legende ale orașelor lumii de azi

compania

Macheta și realizarea : compania

Redactarea : Adina Kenereș

Respect pentru oameni și cărți

Ilustrația copertei : Carmen Nistorescu

Procesare computerizată : Iuliana Lincan

Corectură : Mihaela Popescu

Procesare filme : Creoprint

Tipărit la Multiprint Iași

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ERETESCU, CONSTANTIN

Vrăjitoarea familiei și alte legende ale orașelor lumii
de azi / Constantin Eretescu ; - București : Compania, 2003

320 p. ; 18,5 cm.

ISBN 973-8119-65-0

821.135.1-32

© compania, 2003

Str. Prof. Ion Bogdan Nr. 16, Sector 1, 010539 București

Tel : 211 59 64 Fax : 211 59 48

Tel. difuzare : 210 66 90, 210 61 94

e-mail : compania@fx.ro

www.compania.ro

Cuprins

**Legendele urbane sau câteva lucruri
despre poveștile din zilele noastre** 15

Legende urbane 47

Montană 49

Știi cine sînt ? 50

Bătrîna cu umbrelă 51

Mingea verde 52

Cățelul din Chinatown 54

Șobolanul australian 54

Cîinele rătăcit 55

Cățelușul 56

Cățelul mexican 56

Iepurele alb 57

Fata din sala de disecție 58

Poveste adevărată 59

O neînțelegere 60

Meciul de fotbal Coreeană	60
Ted	61
Cameea	62
Vacanța flamingilor	63
Profesorul Bonk	63
Cum să conduci un Lamborghini	64
Thunderbird de ocazie	67
Un polițist naiv	68
Într-un bar newyorkez	69
Un profesor neatent	71
Evadatul	72
Serviciu complet	72
O cină perfectă	73
KFC	74
Misterul muzicii de la Myers	76
Brânza de vaci din creier	76
Fata cu coafura bufantă	77
Planta care merge	77
Hoțul din mina de diamante	78
Băiatul cu șurub de aur	78
Porcul cu trei picioare	80
1 711 cărămizi	82
Soluția unui om de afaceri	83
Un oaspete neprevăzut	85
Trei borcane cu castraveci murați	86
Bloody Mary	87
Banditul din mașină	88
	89

Bătrânică din parking	90
Cîrligul de la spitalul de nebuni	91
Hîrșuțul de pe acoperiș	91
Dobermanul care se sufocă	92
«Și oamenii pot să lingă!»	94
Ursitul	94
Gaura din cap	95
Profetul din Octunmurky	95
Folclorul familiei	99
Tom	101
Chitara lui Salvador Dali	102
Căpșunile	104
Trabucul care spune ora	105
Întîmplare	106
O poruncă	109
Tommy	110
Străbunicul	110
Moshe	111
Betsy	112
Rîul interzis	113
Nuiaua salvatoare	114
Căpitanul Kid și Colonelul Bob	116
Cum să construiești o casă pe lac	117
Băiat cuminte	118
Poveste oarecum pescărească	119
Bunicul	121
Sfîrșitul războiului	121

Du-te și aruncă-te!	122
Rifca Rașel	123
Ochi de tigru	125
Hoți proști...	127
...și un hoț deștept	128
Un accident	128
Unchiul Frank	129
Scurtă istorie a familiei	131
Dan Stevenson	133
Kevin	135
Superstiții	138
Cum să-ți câștigi un soț	139
Un primar	139
Evangelista	141
Un <i>pastuzo</i>	141
Pîndind catastrofele	143
Conversiunea energiei	144
Un dolar de Crăciun	145
Somnambulescă	145
O afacere pierdută	146
Bernice	147
În Kansas	148
O noapte de Halloween	150
Cu pluta	151
O excursie	152
Excavatorul lui Mike Mulligan	153
Sud-americană	155
Rose	156

Un fel de sinucidere	157
Curățenie de primăvară	158
Turnul de apă	158
Soră și frate	159
Bunele maniere, între teorie și practică	160
Masca de Halloween	161
Pescarul fricos	162
Autobiografică	163
Copilărească	165
Zoologice	165
Darul lui Iliou Dion	167
Trei dolari	168
Harul vindecării	169
O notă și un răspuns	170
La un capăt de ogor	170
Satisfacție garantată sau...	171
Lección de onestitate	171
Un vis	172
Tabără de vară	173
Caterina Negherborn	173
Îngerul păzitor	174
Autoapărare	175
O explicație prea lungă	176
<i>Il gatto</i>	177
O să avem nevoie de ea	177
Un bunic nu tocmai perspicace	179
Suburbană	180
Fuga peste graniță	180

Pendula	181
Un jurământ respectat	183
Secția a 8-a	184
Instrucție	185
Prima întâlnire	186
Multimilionar	186
Trăsnetul nu lovește de două ori în același loc ?	187
O altfel de păpușă	188
Întâlnire neprevăzută	189
O geacă prețioasă	189
Cu trăsura la Minsk	190
Cimitirul nou	191
Marinărească	191
Indiană	192
Mamele știu mai bine	194
O vizită	194
Istorie veche	195
Unchiul Sal	197
Cum au venit ai mei în America	198
Povestiri cu stafii și alte spirite	199
Mireasa care face autostopul	201
Fata din drum	202
Un hippie	202
Băiatul din dreptul ferestrei	203
Un accident la munte	204
Colonelul din Popayan	206

Pedeapsă	206
Proba tonsurii	207
Între surori	208
Vis	208
Sora mea Pearl	209
Dușmanul de dinainte de naștere	210
O poveste adevărată	211
Poveste cu stafii	212
A fost odată un câine negru	214
Stafia din fereastră	216
Stafia de la Bed and Breakfast	217
O confirmare	218
Musafirul tăcut	219
Doamna de la casa parohială	219
Copilul de la San Francisco	221
Balansoarul bunicii	222
Negrul din baie	223
Bunicul din șemineu	224
Cele trei prietene de la Wells College	225
Grey	226
Iazul calului	227
O scenă de film	228
Indianul de la Laguna Pueblo	229
Femeia din Seama	229
Câinele cu ochi de om	230
Yenoldosha și alte chestii	232
Falza	235
Locatarii din copac	236

<i>Duende</i>	237
Un mesaj	238
<i>Whydah</i>	239
Marș!	239
Extraterestră	240
Bunica Donahue	241
Joc în patru ?	243
O promisiune uitată	244
Mama	245
Vulpea din vis	245
Poveste cu o pictură	246
Femeia de la fereastră	247
Femeia din drum	249
Păpușa cu părul lung	250
<i>Laggaroo</i>	250
Pata roșie	251
Un oaspete curat	252
Molly	253
Umbra poetului	256
Povestiri istorice	257
Independence Hill	259
Zaher Shah	260
Detectiv	261
O convertire eșuată	262
Robert Bruce	263
Sabotarea vasului <i>USS Normandie</i>	267
Zarvona Thomas	270

Derbedeul cu bomba	271
Cine ocupă Oklahoma ?	272
Noapte cu spioni	274
Un șobolan de tunel	278
La război, ca la război	280
Dispută religioasă	281
Cum a ajuns Sacramento capitala Californiei	282
Vrăjitoarea familiei	283
Boii fermecați	284
Judecata vrăjitoarelor	285
Vrăjitoarele din Bucksport	286
Licoarea magică	287
Indianul de la Big Horn	288
Abdon Calderon	289
Calul contelui de Clés	290
Piazza Navona	291
Povești tradiționale	293
Îhî	295
Dracul de pe insula Sao Miquel	297
Să te mai legene și dracu' !	298
Un om sărac	298
Bunica Ryah	299
Șeicul Ahmad	299
Casa șeicului	300
Îndărătnicul	301
Templul lui Solomon	301
Mai aproape de Dumnezeu	302

Ana și Ioachim	303
Teufelsbruecke	304
O descoperire	304
Obicei	305
Povește cu balaur	305
Saltul îndrăgostiților	306
Patru-Vînturi	307
Ananas	309
Un țăran norocos	309
Stridia și barza	310
Yui-Gung	311
Cutia fermecată	311
Pariul lui Van Hunks	312
Leopardul din Cape Town	313
Prunele uscate și tigru	314
Cum arată un elefant	315
Hoțul și clopotul	316
Mula Nastratin	316

**Legendele urbane
sau
cîteva lucruri
despre poveștile din zilele noastre**

Cei care au prezis de cîteva bune decenii iminenta dispariție a folclorului trăiesc o surpriză: folclorul nu numai că nu a murit, ci continuă să însoțească viețile noastre pe toate meridianele, în America, dar și în Asia, în Europa, ca și în Africa.

Societățile contemporane, asemenea celor tradiționale, sînt creatoare și purtătoare de folclor. Legendele au supraviețuit. Doar că poveștile și-au schimbat aspectul: au dispărut personajele fabuloase și conflictele care motivau acțiunile eroilor, narațiunile nu mai au complexitatea și nici amplitudinea vechilor basme. Mai mult, povestiri noi apar mereu atît în societățile cu tehnologie avansată, cît și în țările mai puțin dezvoltate. Cele mai multe pornesc de la întîmplări reale sau doar imaginate, întotdeauna plauzibile, reflectînd mentalitatea și anxietățile omului modern în fața unor primejdii cu care adesea nici nu știe cum să se confrunte. Poveștirile dau deopotrivă glas prejudecăților unora despre alte culturi, despre alte grupuri etnice sau sociale.

Contemporanii noștri preferă să numească istoriile pe care și le spun «legende urbane», «legende contemporane» sau «legende moderne»¹.

De ce «legende»? Oamenii socotesc că spre deosebire de poveștile tradiționale – construcții epice inventate cu scopul declarat de a distra, de a umple plăcut timpul liber – legendele relatează fapte petrecute în realitate. Legendele istorice sau cele despre viețile sfinților au impus această convingere – fiind adevărate, ele trebuie crezute. Acțiunea povestirilor noi este plasată într-un timp istoric – de regulă, apropiat de cel al relatării –, iar evenimentele descrise se desfășoară într-un loc determinat, i se întâmplă unei persoane apropiate sau identificabile. Eroul este, de obicei, un om de rând ajuns în împrejurări de care nu e răspunzător, într-o situație ieșită din comun; se cunosc însă și narațiuni despre personaje celebre, stafii sau ființe supranaturale. Legendele sînt texte scurte, avînd cel mai adesea un singur episod. În sîrșit, de ce «urbane»? Pentru că istoriile sînt produsele folclorice ale lumii moderne, o lume educată, care trăiește în orașe sau în aglomerări urbane. Orașul – așa cum observa un grup de sociologi americani – nu este un sat mare, locuit de un amestec de populații și înzestrat cu instituții, ci «o stare de spirit, un corp de obiceiuri și tradiții»².

¹ Terminologia engleză mai cuprinde nume ca *asmut* (creația scriitorului John Mc Phee, pornind de la inițialele formulei *an apocriphal story much told*), dar și *belief tale*, *corporate legend*, *Whale Tumor Stories* (de la narațiunile despre balena cu tumoare sau, pe scurt, *WTS*), *apocriphal anecdotes*, *urban myth*, ca să le cităm doar pe cele mai frecvente.

² «The city. Suggestions for the investigation of human behavior in the urban environment», in *The City* – Robert E. Park, Ernest W. Burgess și Roderick McKenzie, Chicago University Press, Chicago, 1925, p. 1.

El are propria lui cultură, diferită de cea rurală. Conflictele cuprinse în povestirile «urbanilor» sînt și ele specifice acestei lumi.

Legendele urbane – termen pe care-l vom folosi în continuare – constituie singurul gen folcloric productiv în societatea contemporană. Iar acest gen are toate caracteristicile literaturii populare.

Asemenea folclorului tradițional, legendele urbane circulă pe cale orală. Povestitul, comunicarea verbală ocupă în continuare un loc important în relațiile dintre oameni. În mod firesc, ei își povestesc întâmplări ai căror martori au fost sau altele pe care le-au auzit la rîndul lor. Acestui tip de transmitere i s-au adăugat modalități noi, inexistente în societățile țărănești. Legendele urbane sînt astăzi publicate în ziare sau în cărți, apar la aviziere, circulă sub formă de benzi desenate, formează nucleul epic al unor filme artistice, conținutul lor este discutat în diverse programe de televiziune, pot fi găsite pe Internet.

Legendele urbane cunosc variante. Mijloacele moderne de comunicare fac posibilă difuzarea practic instantanee a unei povestiri în lumea întregă. Din acest punct de vedere, legendele se comportă diferit de poveștile tradiționale. În timpurile vechi, cînd oamenii erau legați de spațiul în care trăiau, poveștile se răspîndeau lent. Era, de aceea, cu puțință să urmărești modul în care o poveste își extinde aria de circulație și să determini cu destulă precizie locul ei de naștere. Acest lucru nu mai e posibil astăzi. Apar și alte deosebiri. Circulația exclusiv orală permitea o invenție verbală mai mare. Fiecare povestitor se simțea îndreptățit să mai adauge de la sine cîte un detaliu, să mai schimbe ceva, să înnoade

segmente narative care nu aveau legătură între ele. Rezultau de aici texte diferite care vibrau în jurul aceleiași întâmplări.

R Lucrul nu se mai produce cu aceeași ușurință în zilele noastre. Respectul pentru cuvântul scris – căci istorioarele pot fi întâlnite și în cărți – îi dă textului o relativă stabilitate. În plus, în culturile țărănești povestitul era domeniul oamenilor vârstnici. Timpul și repetiția aduceau cu ele îmbogățirea repertoriului și rafinarea stilului. Or, în cazul legendelor urbane, colportorii cei mai fideli sînt tinerii. Maturitatea atrage adeseori după sine abandonarea genului. La aceasta se adaugă și un element care ține de structura materialului. Textul cuprinde doar cîteva detalii esențiale, la care nu se poate renunța pentru că există primejdia de a altera mesajul. Din aceste motive, textele legendelor urbane tind să aibă o formă mai puțin fluidă. Și totuși, unele dintre ele au produs în timp versiuni binecunoscute. Numărul mare de legende urbane aflate în circulație la un moment dat face ca durata lor de viață să fie mai scurtă decît cea a vechilor basme. O povestire nouă cucerește atenția publicului de toate categoriile, atinge circulația maximă în foarte scurtă vreme, iar după cîteva luni nu mai captează atenția oamenilor și este abandonată. În multe privințe, legendele urbane au soarta bancurilor, care, odată cunoscute, nu mai trezesc interes. Lucrurile nu stăteau așa în societățile rurale, în care o poveste rămînea « populară » timp îndelungat. Sătenii de altădată evaluau pozitiv ceea ce le era familiar, iar nu noul, preferînd deci narațiunile al căror conținut le era cunoscut. Există însă și o seamă de legende urbane care continuă să-i fascineze pe ascultători și să le solicite imaginația. Numai asta poate explica de ce istorii precum cele despre fârfurii zburătoare, despre aligatori care trăiesc în canalele din New York sau despre fata care face auto-

stopul circulă și azi, după mai bine de o jumătate de veac de la prima atestare.

Formulele seamănă și ele cu cele din cultura țărănească. În nenumărate cazuri povestitorul se străduiește să pună în evidență relația lui cu protagonistul întâmplării pe care o narează : « știu dintr-o sursă sigură », « prietena unei prietene mi-a spus... », « acum cîteva ani, prietenii colegei mele de cameră... » etc. Uneori, în lipsa unei conexiuni directe, povestitorul insistă asupra bunei lui credințe : « povestea asta e adevărată », își asigură el ascultătorii, sau « povestea asta chiar că e adevărată », ceea ce aruncă, fără voie, o umbră de îndoială asupra altora.

Caracterul anonim al acestor istorii urbane este o ultimă trăsătură comună cu literatura tradițională. În ultimele decenii, nenumărați gazetari au încercat să meargă pe urmele povestitorilor pentru a da fie de autorul narațiunii, fie de eroul întâmplării. Investigațiile au fost de fiecare dată infructuoase : lanțul naratorilor cunoscuți se rupea invariabil, povestea intra în teritoriul folclorului, iar ceea ce păruse inițial a fi descrierea unui fapt cert se estompa, își pierdeia conturul, devenea zvon sau ficțiune.

În România, în pofida izolării din anii comunismului datorată lipsei contactelor cu Occidentul și restricțiilor de călătorie, legende urbane au circulat încă din deceniul șapte – probabil, chiar mai devreme. Jan Harold Brunvand³ – autoritatea americană în domeniu –, cunoscător din sursă directă al fenomenului, semnalează prezența unei asemenea legende la noi încă în anii '40. În condițiile foametei de după război, o familie primește din Statele Unite un pachet care conține

³ Encyclopedia of Urban Legends, ABC-CLIO, Inc., 2001, pp. 356-357.

un praf negru. În mod firesc, destinatarii presupun că trebuie să fie vorba de ceva comestibil, un posibil praf de supă. După ce o bună parte din pachet s-a consumat, sosește și o scrisoare din care află că praful negru era cenușa bunicii emigrate în America, moartă în timpul războiului, căci bătrâna ceruse să fie înmormântată în pământul României. O altă legendă, apărută probabil în anii '60, vorbește despre niște prețiși specialiști care bîntuiau cartierele nou construite din București ca să ia « probe de aer ». Aceștia, în echipe de câte doi, îmbrăcați în uniforme și cu insigne pe piept, sunau la ușă și cereau un vas în care să ia aer din locuință pentru analiză. Plimbau borcanul prin apartament, îi puneau capac și etichetă, apoi se duceau direct la centrul de colectare a sticlelor, unde îl vindeau. Cea mai populară legendă urbană rămîne însă cea despre autostopista care dispare – o poveste care figurează și în volume de ficțiune. Versiunile românești conțin câteva elemente tipice tradiției noastre. Două femei tinere fac autostopul. Un automobilist se oferă să le ia, iar odată ajunși la destinație urcă, la invitația tinerelor, în apartamentul lor pentru o cafea. A doua zi, șoferul își dă seama că a uitat acolo un obiect care-i aparține. Se duce să-l recupereze, dar găsește un sigiliu pe ușă. Află astfel că locatarele muriseră de câteva săptămîni. Multe asemenea legende se află în circulație orală.

Legendele urbane sînt, desigur, moștenitoarele folclorului tradițional și, ca atare, se cer culese și studiate întocmai ca genurile literaturii orale clasice. Cunoscîndu-le, vom putea explica mai bine preferințele, dar și starea de spirit, comportamentele deviate ale semenilor noștri, temerile lor și domeniile în care sînt vulnerabili. Imaginarul popular oferă și în legendele urbane reflecții asupra noilor articulații mitologice. El este – sau poate deveni – sursă de inspirație pentru crea-

torii de artă. Din nefericire, acest gen al literaturii nu a făcut pînă astăzi, în România, obiectul cercetărilor. Să nădăjduim că a venit în sfîrșit momentul, căci, după cum spune Brunsand « The rich and well-documented traditional folk culture of Romania and the harvest of modern folklore already begun in Poland and well under way throughout Europe all suggest that urban legends in abundance will eventually be collected in Romania. »⁴

Volumul de față cuprinde narațiuni grupate în cinci categorii : legende urbane, folclor al familiei, povestiri cu stafii și alte spirite, povestiri istorice, povești tradiționale. Prima și ultima clasă de narațiuni sînt alcătuite în jurul conceptelor de « urban », « modern vs. tradițional », iar celelalte trei sînt categorii tematice, cuprinzînd povestiri care în alte culegeri sînt incluse și ele în clasa atotcuprinzătoare a legendelor urbane. La o privire mai atentă, se observă că toate narațiunile sînt, în fapt, moderne. Ele nu se dezvoltă în jurul conflictului de bază (moral / imoral, drept / nedrept, monstruos / uman, bun / rău) care a caracterizat basmele medievale de tip european. Lipsesc, de asemenea, personajele din basmele clasice – singurul text în care apare un balaur este o parodie de basm. Categoriile, în pofida unor inevitabile suprapuneri, prezintă avantajul de a fi suficient de generale pentru a îngădui o organizare firească a materialului și suficient de bine delimitate pentru a pune în evidență filiația motivelor epice.

Textele au fost culese de studenții care au urmat, între 1986 și 1996, cursul meu de folclor literar european sau pe

⁴ Op. cit., p. 357.

cel de narațiuni populare rusești la Rhode Island School of Design, un colegiu de artă din Providence, Rhode Island (USA). Una din probele examenului final consta în culegerea povestirilor aflate în circulație în mediile pe care le frecventau. Am colectat în felul acesta aproximativ 2 000 de texte narative. O parte dintre din ele sînt cuprinse în acest volum. Numele celor care mi le-au furnizat figurează în formă abreviată la sfîrșitul fiecărui text – această formulă indică faptul că informatorii sînt doar transmițătorii unor povestiri populare, autori tranzienți ai unor texte de origine orală. (În cîteva cazuri – puține –, ei sînt protagoniștii experiențelor pe care le relatează, fiind astfel « capete de linie » într-un potențial lanț de transmițători.) Numele este recunoașterea implicită a contribuției pe care a avut-o informatorul la transmiterea mai departe a unei povestiri, el fiind parte a « biografiei » acelei povestiri; este, de asemenea, o referință la o persoană reală, ale cărei alte texte, preferințe repertoriale sau stilistice pot fi urmărite ulterior.

Uneori, studenții au furnizat informații despre persoanele de la care au cules povestirea. Am menționat aceste surse atunci cînd am socotit că informația aruncă o lumină nouă asupra textului, dar am ignorat-o atunci cînd ea se reducea la numele și, eventual, vîrsta povestitorului. Unii culegători au dat titluri textelor, alții nu. Pentru ca volumul să aibă un caracter unitar, am titrat toate istoriile. În sfîrșit, Rhode Island School of Design este un colegiu cu un corp studențesc variat, dar în care, prin firea lucrurilor, tinerii americani sînt majoritari. Cei mai mulți dintre ei vin de pe coasta de est a Statelor Unite. Li se adaugă un număr relativ mare de studenți din diferite țări din Asia (îndeosebi japonezi, coreeni, chinezi, thailandezi). Numărul studenților europeni și sud-

americani este destul de mic. Această structură etnică se reflectă în textele narative pe care ei le colportează și pentru care exprimă, în mod firesc, preferințe. Culegătorii au între 19 și 35 de ani, dar cei mai mulți își încheie studiile în jurul vîrstei de 24 de ani.

Legendele urbane oglindesc mentalități și atitudini tipice omului modern. Această categorie folclorică foarte eterogenă, și deci greu de definit, cuprinde povestiri propriu-zise, bancuri, relatări biografice, incidente paranormale. O seamă de specialiști înglobează aici și texte care nu conțin elemente narative, cum ar fi zvonuri, jocuri de cuvinte, gafe lingvistice, afirmații sau explicații pseudoștiințifice – în fapt, acte folclorice distincte. Adăugarea acestor elemente aluvionare la corpusul deja compozit al legendelor urbane se explică și prin lipsa unei bune terminologii analitice.

Varietatea numeroaselor texte este atît de mare, încît folcloriștii au socotit că o clasificare ar fi singurul mod în care s-ar putea orienta prin hățișul povestirilor. Cîteva motive narative care alcătuiesc substanța multor legende urbane moderne figurau deja în prima ediție, din 1932, a lucrării lui Stith Thompson, *Motif-Index of Folk Literature*. Ediția definitivă, din 1956, încorporează multe alte motive, printre care și binecunoscuta *Autostopista care dispare* (E332.3.3.1). Ernest Baughman a propus și el, un deceniu mai tîrziu, o clasificare care acoperă spațiul Angliei și Americii de Nord (*Type and Motif-Index of the Folktales of England and North America*), iar Jan Brunvand⁵ a realizat o alta, consacrată exclusiv legen-

⁵ « A type-index of urban legends », in *The Baby Train and Other Lusty Urban Legends*, New York, Londra, W.W. Norton, 1994, pp. 325-347.

delor urbane. Aceștia li s-au adăugat numeroase culegeri de texte, analize și studii comparative. Legende urbane au intrat astfel definitiv atît în conștiința publicului larg, cît și în atenția oamenilor de știință.

Oricît de riguroase, tipologiile existente sînt incomplete. Aproximativ jumătate din textele pe care le-am selectat în volumul de față nu figurează în clasificările curente : e vorba de legende urbane locale, a căror circulație e restrînsă la o singură zonă geografică sau la un grup uman. Celelalte sînt narațiuni binecunoscute, multe cu circulație internațională.

Una dintre legende urbane cele mai des culese este cea cunoscută sub numele de *Cățelul mexican*. Jan Brunvand intra în posesia primei versiuni în 1983. Narațiunea se învîrte în jurul unor turiști, dar de obicei e vorba de o femeie care trece frontiera din sudul Californiei și ajunge în Mexic, la Tijuana. Găsește acolo un cățel pe care-l hrănește. Încurajat de solitudine a femeii, patrupedul se ține după ea. Cînd vine vremea să se întoarcă acasă, aceasta se simte prea atașată de el ca să-l abandoneze pe stradă. Știind că e ilegal să transporte animale peste graniță, îl ascunde printre lucruri. A doua zi de dimineață, femeia observă că animalul are bale. Îl duce la veterinar și, supusă unui tir de întrebări, sfîrșește prin a-i mărturisi doctorului că a adus cîinele din Mexic. Așa află că a transportat de fapt un șobolan de canal. În alte variante, femeia mai are acasă o pisică și un cîine și duce toate trei animalele la doctor. « Asta-i pisică », spune veterinarul, « asta-i cîine, dar asta e un șobolan de canal. Pentru numele lui Dumnezeu, ce faci cu el ? » În volum am ales cinci versiuni ale acestei legende. Într-una singură (*Cățelul mexican*) șobolanul este adus din Mexic. În toate celelalte, animalul este străin de solul igienizat al Americii. Prezența lui în cartierul

chinezesc al Bostonului se datorează, evident, chinezilor, iar cea din parcul newyorkez altor venetici, dovadă că « părinții » americani nici nu recunosc vietatea. De fiecare dată confuzia este justificată indirect. Studenții care găsesc animalul pe cînd își petrec vacanța în Florida, ca și proprietarii din New York nu se pricep la animale. Femeia din Boston se întoarce ușor cherchelită de la o petrecere. « I se făcu milă de el », ni se spune, « îl băgă în palton și-l luă cu ea. Merseră împreună cu metroul și, tot drumul, fata mîngîie cățelul și-l alintă. » Cei din jur remarcă mistificarea. « Observă că oamenii se uitau la ea cam ciudat », dar nu le dădu nici o atenție. Abia a doua zi, după ce descoperi bucăți din pisica ei răspîndite prin apartament, își dădu seama că purtase în brațe un șobolan chinezesc.

La fel de cunoscute și apreciate sînt povestirile despre uci-gașul de pe canapeaua din spate a mașinii, criminalul cu cîrlig de metal în loc de mînă, copilul care-și înfundă cerealele în urechi, păianjenii din coafură, tarantulele din plante, mașina care miroase, dobermanul care se sufocă. Versiunea clasică a acesteia din urmă este cea despre femeia care se întoarce acasă de la lucru și descoperă că dobermanul ei se sufocă. Duce animalul la doctor, dar, fiindcă nu poate să-i extragă corpul străin, veterinarul decide să-l opereze. Între timp, femeia se întoarce acasă. De îndată ce deschide ușa, aude sunînd telefonul. Este veterinarul : « Nu scoate nici un cuvînt », o previne acesta. « Ieși imediat din casă. Am chemat eu poliția. » Într-adevăr, la ușa apartamentului se află deja doi polițiști care o informează că din gîtul cîinului au fost scoase două degete. La investigația care urmează, în casa femeii este găsit ascuns un individ căruia îi lipseau două degete. *Coreeană* este o versiune « orientală » a aceleiași legende. Femeia se în-